

Сто година славе српских рајних крила

Михаило Петровић

Миодраг Томић

Живојин Станковић

Бранислав Тодоровић

Добрица Новаковић

Душан Борчић

Јован Каиешић

Карло Штренбек

Пише пуковник Миливоје ПАЈОВИЋ

Прве септембарске недеље на небу изнад Београда, пилоти српског ратног ваздухопловства, полетеће у свечаном дефилеу, са својим колегама из гостујућих земаља, тачно са 100 летелица. Символично, у знак признања Србији и њеној Војсци поводом великог јубилеја. Обележавање стогодишњице војног ваздухопловства представља празник каквим се мало држава може похвалити. Србија је била међу првим земљама у свету које су формирале ратно ваздухопловство и међу првих пет које су авионе користиле у борбеним дејствима.

Све је званично почело 24. децембра 1912. године на аеродрому у Нишу формирањем Ваздухопловне команде Српске војске. У њен састав тада су уведени Аеропланска ескадрила, Балонско одељење, Голубија пошта и Волонична централа. Били су то дани великих прегнућа у борбама за ослобођење Србије у Првом балканском рату.

А само годину дана касније, на борбеном задатку, у извиђању турских положаја при опсади Скадра, у авиону типа „Фарман“ српски пилот, артиљеријски наредник Михаило Петровић изгубио је живот као први пилот који је страдао у историји војног ваздухопловства.

Нови изазови затекли су српску Аеропланску ескадру приликом немачко-аустријске офанзиве на Србију у јесен 1915. године. У ваздухопловну команду у Пожаревац стигла су два француска ваздухолова типа „Блерио Тандем 80 КС“. Један који је назван ОЛУЈ припао је потпоручнику Живојину Станковићу, док је другим, под именом ВИ-

ХОР, управљао пилот потпоручник Миодраг Томић. Остало је забележено јунаштво српских ваздухопловаца. На аеродрому у Пожаревцу официри су наоружали своје авионе митраљезима типа „Шварцлозе“ и неустрашиво кренули преко Дунава ка Банату у пресретање непријатељских аероплана.

Априлски рат 1941. године увешће у вечно сећање и витезове београдског неба. Шести ловачки ваздухопловни пук је био елитна ваздухопловна јединица у саставу Прве ваздухопловне ловачке бригаде војске Краљевине Југославије. Храбри пилоти из Шестог ловачког пука у току одбране Београда, 6. и 7. априла 1941. године, оборили су близу 50 немачких авиона. Командир 102. ескадриле капетан прве класе Милош Жуњић командовао је: „За мном! Пали и полећи по патролама!“ У неравноправној борби погинуло је 11 витезова пилота. Њихова имена блистају данас са споменика на Дунавском кеју и виде се све до Батајнице. И даље.

А када у недељу, 2. септембра, кренемо према војном аеродрому кроз Батајничко насеље на велики међународни аеромитинг, прво ћемо проћи улицом мајора Зорана Радосављевића, па онда путем пуковника Миленка Павловића, улицама са именима хероја из 1999. године. Сетићемо се тада и потпуковника Животе Ђурића и генерала Љубише Велиčkовића, али и Иље Арizanова и Слободана Перића и десетине других храбрих ваздухопловаца, који у вечитом строју ваздухопловних великана сада језде слободним српским небом. Ено их! Лете преко небеских висина! Крила су им Морава и Дрина! ■

(Аутор је начелник Управе за односе са јавношћу Министарства одбране)

Иља Арizanов

Слободан Перић

Љубиша Велиčkовић

Живојин Ђурић

Миленко Павловић

Зоран Радосављевић

Живица Мишровић

Владимир Горуђ

Миho Клавора

Миловоје Бошковић

Милош Жуњић

Милушин Петров